

OBEĆANO KAZALIŠTE

*Da, istina je, ne bih znao teoriju relativiteta riječima objasniti,
ali bih je zato možda mogao odsvirati na violini.*

Albert Einstein

Craig, Artaud, ...i toliko drugi sanjari...

Njihova kazališta samo što se nisu ostvarila. O njima znamo sve pojedinosti, ona su čvrsta kao i svi snovi (do buđenja), ali, - nismo ih gledali. Nije ih, naime, bilo.

U novije vrijeme preplavljuju nas fenomeni pod raznim, još nerazjašnjenim i logički još „nepospremljenim“ nazivima: *Figurentheater, visual theatre, image-theatre, kazalište figura, oblika, materijala, teatar objekta*...recimo to na raznim jezicima, jer naš jezik u ovom slučaju još je šutljiv.

Ovaj put to su i dosanjane predstave, tu su fluidni žanrovi, miješane forme, mixed media, ali ovaj put teorija još uvijek kaska za praksom. Traži uzore i srodnike, osvrće se na sve strane, često na kazališne oblike dalekog Istoka. Ne zaboravimo koliko je Brecht „uzajmio“ od kineskog kazališta, premda je, providen naoko sigurnim ideološkim kompasom, krenuo s drugačijih polazišta. Kazališno je iskustvo protejsko i inkluzivno; do sličnih se postupaka može doći vrlo zamršenim i vrlo različitim putevima.

Takozvano Drugo (ili drugačije?) kazalište, *Das Andere Theater* (kako se zove njemački časopis koji tematizira ovdje navedeno), vrlo je prisutno i vrlo živahno, ne tražeći argumente ni „dozvolu“ za svoje postojanje. Iz njega sad pak opet proviruju neumrle ideje Craiga, Artauda, Kantora i drugih redom.

Čini se da se teorija i praksa igraju skrivača.

I utoliko su upravo važnije i dragocjenije rijetke rasprave poput ove koju držite u rukama.

One će zasigurno ukazati na legitimno postojanje tzv. Drugog kazališta (što je mnogo prihvatljiviji status negoli da ga se čita kao promašeno Prvo), osvijestiti mnogobrojna pitanja, ponuditi temeljni instrumentarij za analizu vanserijske kazališne produkcije, pokazati smjernice kritičarima i budućim kazališnim stvaraocima .

Ono međutim neće, ili još uvijek neće moći, riješiti jasnu kategorizaciju pojmova, što nije uspjelo ni u njemačkom govornom području*, premda su oni daleko ispred nas.

I zašto sam tako prigrlila ovu knjižicu kad sam je ugledala na polici jedne berlinske knjižare, kao i onu , već spomenutu. *Das Unmoegliche Theater?**. Razveselile su me

jasne referencije na moj osamljenički kazališni rad, a kao što nas bajke uče, važno je pronaći ključ.

Jer, kako da prihvatim neizostavno pitanje o jeziku lutkarske ili slične predstave(u smislu lingvističkom), kad predstava već ima svoj mnogo važniji i mnogo diferenciraniji jezik, koji prolazi neprimjetno?

Kako objasniti novinaru, kritičaru, da fotografija iz moje predstave ne prikazuje samo scenografiju u očekivanju glumca? Ono što je njemu tek okvir za glumu, meni je djelatni subjekt. Na sceni nastaje nebo. Da li je to malo?

Kantor je za svaki objekt izložen u svom muzeju Crikoteka inzistentno ponavljao kako to nije rekvizit ili dio scenografije, već da je to naprosto objekt sa svojim autonomnim, „unutrašnjim životom“ bez dodatnog opravdanja. „Stepenice ne vode nikamo, one utjelovljuju ideju uzdizanja i potonuća...“

Teatar objekta? Što se dakle pod tim podrazumijeva? Nije li to samo „bolja „ riječ za lutkarstvo koje je prečesto svedeno na format igračke? To se dakako odnosi i na *teatar figura*.

Ostavimo sad po strani dilemu da li teatar figura potpada pod teatar objekta ili obratno (prema pojedinim teoretičarima). Obratimo pažnju na činjenicu da se umjetnost lutkarstva u posljednje vrijeme eksplozivno razvila u svim smjerovima, probijajući svoje tradicionalne okvire. Nastali su sveobuhvatniji pojmovi koji pokrivaju i nama poznato i priznato lutkarstvo kao specifičan pravac. Ono, protejsko po svojoj naravi, kao da doživljava sudbinu baleta koji dalje živi u krilu plesa.

Autoru knjige, gospodinunu Peteru Weitzneru zahvaljujemo na velikodušnoj suradnji.

-
- * Peter Weitzner navodi tri oblika vizualnog teatra: teatar objekta, teatar figura i teatar performansa. U raščlambi se lutka, maska i figura pojavljuju kao sastavnice teatra objekta.
 - ** Werner Knoedgen navodi teatar objekta kao podvrstu teatra figura.
 - ** Werner Knoedgen: Das Unmoegliche Theater,

Kruna Tarle